

БАНДЕРІВЦІ – ПРОВІСНИКИ ДЕРЖАВИ

Галицька Видавнича Спілка
Львів – 2020

УДК 821.161.2-406
ББК Ш6 (4Укр)6-647
Б 40

Б 40 Бандерівці – провісники держави / Упор. М.Посівнич, В.Рог,
Я.Сватко. Львів: Галицька Видавнича Спілка, 2020. 120 с. іл.
ISBN 978-617-7809-30-1

У книзі подано біографії як провідних учасників бандерівського руху, так і звичайних членів ОУН. Наведена мотивація діяльності борців за волю України, методи тиску на них КГБ та способи протидії оунівців радянській спецслужбі. Видання може бути корисним для осіб, які вивчають діяльність діячів українського визвольного руху.

© Галицька Видавнича Спілка, 2020
© автори статей, 2020
© обкладинка, Ірина Семенко, 2020

Переднє слово

Патріотична діяльність в умовах бездержавної нації суттєво відрізняється моментом істини. Спроба заявити про право своєї нації на власну державу карається за кримінальним кодексом. Крім того, в залежності від порядків та звичаїв держави-поневолювача, каратись може не лише боротьба за державність, а й за історичну правду чи національну культуру. Це слід мати на увазі читачеві, який не має особистого досвіду життя в СРСР чи міжвоєнній Польщі і готовий механічно переносити досвід життя в умовах режиму Януковича у ті часи, коли Україна, як держава, існувала виключно в свідомості переконаних борців за її споконвічні права.

Цих людей об'єднала Організація Українських Націоналістів – орден, устрій якого передбачав безумовне підпорядкування власного життя потребам боротьби за Українську Державу. У цій збірці ми спробували підібрати зріз життєписів людей, які жили за принципами ОУН, не офіційних біографій, а матеріалів, написаних людьми, які чи то їх особисто знали, чи то спеціально вивчали їх діяльність.

Ми спробували показати читачеві, хто ще, крім Степана Бандери, боровся за матеріалізацію бандерівської мрії – і почали від Ярослава Стецька, завдяки якому з'явилась бандерівська філософія буття, і який є розробником ідейного стрижня ОУН. Ми показуємо останнього Командира УПА Василя Кука, полоненого генерала, який зумів перетворити полон в нове поле бою. Ми показуємо останнього Крайового Провідника ОУН в СРСР Зеновія Красівського, який перейшов не лише каторгу, Володимирський Централ, але й

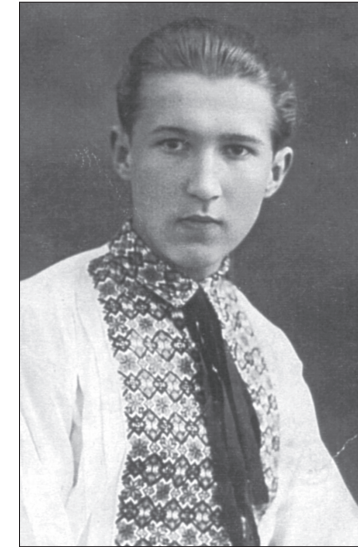
радянські психушки – і не збожеволів, хоч КГБ того дуже хотіло. Ми показуємо звичайних борців – і те, що об'єднувало їх з провідниками визвольного руху. Завдяки їм, а не внаслідок примхи історії, українці отримали державу.

Можна було би сказати, що ми віддаємо шану героям-борцям за державу, про яких загал знає мало, або зовсім нічого. І це було би правдою, але зовсім неповною. Україна, як держава, і українці, як нація, ніколи не будуть у безпеці. Ніхто не загрожує тільки мертвим націям. Україна, якій Бог дав місце на грані двох світів, приречена бути форпостом вільних людей і вільного світу. «Свобода Народам! Свобода Людині!» – не кон'юнктурне гасло бандерівців у історичний період боротьби з гітлеризмом і сталінізмом, а неодмінна вимога для існування нації в тому місці, що ми маємо. Ми сподіваємось, що наступні хвили борців за гідне місце України в світі черпатимуть з цієї книги необхідний досвід солдатів Нації минулих поколінь.

Ярослав Сватко

ІДЕЙНИЙ СВІТ ЯРОСЛАВА СТЕЦЬКА

Причинок до інтелектуальної біографії Я.Стецько

*Ярослав Стецько.
Матуральний знімок. 1929 р. Тернопіль*

Насамперед я дякую організаторам нинішнього академічного вечора за ініціативу провести цей ювілейний захід у Мюнхені та, зокрема, у стінах цієї заслуженої наукової громадської інституції – УВУ. За час перебування централі Проводу ОУН в Мюнхені всі чільні особи нашого руху радо підтримували цю важливу установу – важливу для утвердження національного суверенітету і для розвитку вільної української науки. Вони радо відвідували публічні доповіді й часто самі організували наукові заходи в УВУ. Маю на увазі таких світлих постатей, як Степана Ленкав-

есе, листи та нариси, минаючи табірні дроти, потрапляли за кордон. Там їх друкували, передавали в ефір.

Два роки волі (12.05.81 р. - 21.10.83 р.) і знову арешт. Звинувачували за ст. 62 ч. 2 КК УРСР, відповідними ст. КК Казахської РСР та РРФСР. Ордера на арешт підписав той же Туркін, слідчий – полковник Слобоженюк, суддя – заст. голови київського міськсуду Зубець, прокурор – радник юстиції Попов. За вину ставили все те, що Валерій написав у таборі та на засланні, а також переданий за кордон матеріал «Новий Валуєвський указ», який стосується указу Міністерства освіти УРСР про посилення вивчення російської мови в українських школах.

13.03.1984 року Київський міський суд засуджує хворого Валерія Марченка до 15 років каторги. Свідомо посланому на смертельний 55-добовий етап з висушеними нирками, без елементарної медичної допомоги, йому судилося ще доїхати до табору смерті (Пермський, номер 36) та до Ленінградської тюремної лікарні. Там він і помер 7 жовтня 1984 року – в день «торжества радянської конституції». Матері його і тітці, що в ті дні перебували під стінами лікарні, навіть не повідомили про смерть Валерія.

Цю страшну звістку першим для них принесло зарубіжне радіо.

Поховали В. Марченка на рідній землі в с. Гатному Києво-Святошинського району Київської області 14 жовтня 1984 року.

СОЛДАТ ВИЗВОЛЬНОЇ ВІЙНИ

У велику історію записуються провідники. Ті, після рішень яких, великі маси людей починають творити історичні події. На жаль, з офіційної історії пропадає життя тих звичайних людей, які живуть у тих історичних обставинах і теж по-своєму творять історію. Пропадають життєві обставини і мотиви тої чи іншої поведінки людей. Пропадають трагедії та тріумфи звичайних сімей. Пропадає розуміння змісту життя простою людиною – те, без чого взагалі не можна пояснити, чому ж ті великі маси людей слухають своїх провідників?

Книга Євгена Горошка дає багато відповідей на ці питання. Вона зсередини, з життя простого станичного ОУН (а це, по суті, найнижчий рівень провідника в Організації, найближчий до звичайних рядових членів) пояснює, чому УПА не капітулювала, навіть тоді, коли був полонений останній Головний Командир. Вона пояснює, чому ми зараз живемо під синьо-жовтими прапорами і хто зберіг цю важливу частину національної ідентифікації, незважаючи на терор КГБ. Вона дає відповідь, чому зараз існує Неза-

Євген Горошко.
Фото Юрія Несторова

Юрій Шухевич і Євген Горошко. Мордовія, 1962 р.

лежна Україна і які люди потрібні, щоб вона залишалась Україною.

Такі, як Євген Горошко. Їх було багато, і треба, щоб і в наступних поколіннях їх було досить для того, щоб пронести українську ідею на рівні села, заводу, школи, парафії. Коли в невеликій громаді є такий станичний (не за титулом, а за духом), люди не «зсучуються», про що у своїх спогадах говорить автор, а залишаються людьми навіть в нелюдських умовах.

Що потрібно, щоб бути таким станичним? Ніби й небагато, але не кожному дано. Потрібно відчувати місію свого життя – неодмінну прикмету кожного члена ОУН. Євген Горошко зрозумілою мовою пояснює, яке воно, це відчуття місії в різних життєвих обставинах. І несподівано, часом навіть у ситуації, яка не вимагала проявляти героїзм, з'являється Провідник, з яким Горошкові не довелося зустрітися в житті, але який показував приклад, як ставитися до свого обов'язку перед Україною – Бандера.

З цим символом і дороговказом Євген Горошко пройшов свою Голгофу. Не послизнувся там, де падали ті, хто

е мав такої опори душі. Не піддався на хитромудрі провокації слідчих, які обманювали і освіченіших за нього, простого солдата УПА. Без цієї книжки не зрозуміти, що сила Провідника – в його солдатах, які сповняють добровільно складену присягу Україні, – а далі ввіряють долю боротьби Богові. Це історія боротьби за Незалежність, яку творили звичайні вояки, і без неї не зрозуміти, чому пропав СРСР, а УПА – перемогла.

Ярослав Сватко

Автор – Головний редактор офіційного видання бандерівської ОУН «Шлях Перемоги» в 1992-1996 роках.

ЗМІСТ

Переднє слово	3
<i>Андрій Гайдамаха</i>	
Ідейний світ Ярослава Стецька	5
<i>Ярослав Сватко</i>	
Ідеолог національного визволення.....	37
<i>Ярослав Сватко</i>	
Спогад про Василя Кука	43
<i>Євген Сверстюк</i>	
Добросердий лицар у старому панцирі	52
Євген Сверстюк	59
<i>Валентин Мороз</i>	
Михайло Сорока	61
Валентин Мороз	63
<i>Валерій Марченко</i>	
Тверді мелодії	66
Басараб Дмитро	71
<i>Валерій Марченко</i>	
Знайомтесь: бандерівець	73
<i>Валерій Марченко</i>	
Антон Олійник	77
<i>Валерій Марченко</i>	
Межи жорен пекельних	87
<i>Валерій Марченко</i>	
Раз – 15, два – 15!.....	96
Валерій Марченко	111
<i>Ярослав Сватко</i>	
Солдат визвольної війни	113

Науково-публіцистичне видання

Упорядники:
Микола Посівнич,
Віктор Рог,
Ярослав Сватко.

БАНДЕРІВЦІ – ПРОВІСНИКИ ДЕРЖАВИ

Комп'ютерна верстка – *Ірина Семенко*

Коректор – *Ярослав Сватко*

Підписано до друку 12.02.2020 р.
Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Minion.

Умовн. друк. арк. 7,44. Обл.-вид. арк. 4,99.
Наклад 300 прим. Зам. № .

Друк: ТзОВ «Компанія «Манускрипт»
вул. Руська, 16/3, м. Львів, 79008; тел./факс: (032) 235–51–40.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції серія ДК № 3628 від 19.11.2009 р.